

Marifet ve Hikmet

İBN ARABÎ

© İz Yayıncılık Limited Şirketi, 2020

Sertifika no: 17313

İz Yayıncılık: 103

İslam Klasikleri Dizisi: 15

ISBN: 978-975-355-595-1

12. baskı, İstanbul 2020

Oruçreis Mahallesi, Tekstilkent Caddesi

Koza Plaza B Blok No:12 Kat: 15/151 Esenler / İstanbul

Telefon: (212) 5207210

www.iz.com.tr

E-posta: bilgi@iz.com.tr

Kapak Tasarımı: Medine Efe

Basıldığı yer: Alemdar Ofset Matbaacılık (Sertifika no: 45760)

Davutpaşa Caddesi, Besler İş Merkezi No: 20/29 Topkapı-Zeytinburnu/İstanbul

İbn Arabî

MARİFET
ve
HİKMET

Türkçesi:
Mahmut Kanık

iz

İçindekiler

Yazar ve Mütercim Hakkında	7
Çevirenin Önsözü	11
EL-FÜTÛHÂTÛ'L MEKKİYYE'NİN ÖNSÖZÜ	19
Varoluşla İlgili Hakikat Hakkında Düşünceler	21
Hakikat-ı Muhammediye Hakkında Düşünceler	25
Varlığın Neş'eti ve Kâinatın Zuhuru	29
Şeyh Abdulaziz el-Mehdevî'ye Mektup	37
Önsöz'ün Devamı	49

İLİMLERİN MERTEBELERİ

(FÜTÛHÂT'IN GİRİŞİ)	55
Vasıl: Nebevî İlim ve Nazarî İlim	63
Hakikat Ehlinin Hakk'a Gidişinde İzlediği Yol	67
Fasıl: Özellikle Hakikat Ehlinin Bildiği Yedi Mesele	73
MARİFET MAKAMI	75
Giriş	77
Marifetle İlgili Yedi İlim	85
<i>Birinci İlim: Hakikatler İlmi</i>	86
<i>İkinci İlim: Tecelliler İlmi</i>	102
<i>Üçüncü İlim: Hak Teâlâ'nın Mükellef Kullarına</i> <i>Şariatlerin Diliyle Hitap Etmesi İlmi</i>	108
<i>Dördüncü İlim: Varoluş İçindeki</i> <i>Mükemmellik ve Noksanlıkla İlgili İlim</i>	116

<i>Beşinci İlim: İçerdiği Hakikatler</i>	
Bakımından İnsanın Kendini Tanıması	122
<i>Altıncı İlim: Hayal İlmî ve Hayalin</i>	
Bitişik ve Ayrı Âlemi İlmî	126
<i>Yedinci İlim: İlâçlar İlmî</i>	143
Sonuç	167
HİKMET MAKAMI VE HİKMET EHLİ (HÜKEMÂ)	171
YÜCE RABBA AİT OLAN İSİMLER:	
EL-HAKİM İSMİ VE HİKMET HAZRETİ	177
MAKAMLARDAN KURTULUŞ	185
EL-FÜTÛHÂTÛ'L-MEKKİYYE 20. BAB	193
EL-FÜTÛHÂTÛ'L-MEKKİYYE'NİN İÇİNDEKİ KONULAR	205

Yazar ve Mütercim Hakkında

MUHYİDDİN İBN ARABÎ (1165-1240)

Tam adı şöyledir: Muhyiddin Ebu Abdullah Muhammedi İbn Ali İbn Muhammed ibn Ahmed ibn Ali ibn Arabî el-Hatemî et-Tâî el-Endülüsî. Muhyiddin ibn Arabî, Şeyh-i Ekber, Sultanü'l-arifin, Hatemü'l-evliya, Kutb-ü Hümam, İbn Arabî diye de anılır. Endülüs'te İbn Seraka diye bilinir. Hicrî 543'de Fas'da ölen ünlü bilgin Ebu Bekir ibnü'l-Arabî ile karıştırılmaması için, adı harf-i tarifsiz olarak İbn Arabî diye kullanılagelmiştir.

7 Ağustos 1165 Cumartesi günü (Hicrî 27 Ramazan 560) Kadir gecesinde, Endülüs'de Mürsiye'de dünyaya gelmiştir. Dedesinin adı, Muhammed, babasının ki Ali ibn Muhammed'dir. Babası İbn Arabî'yi çocukken İbn Rüşd ile tanıştırmıştır ve aralarında çok ilginç bir konuşma geçmiştir. İbn Arabî soylu, kültürlü, maddî ve manevî dereceleri yüksek olan bir ailenin tek erkek çocuğuydu. Sekiz yaşında ilim tahsili için İşbiliye'ye gitmiştir. Burada İbn Beşküval ve ünlü hadis bilgini Ebu Muhammed gibi bilginlerden ilim tahsil etmiştir. Yirmi yaşında tasavvuf yoluna girmiştir. İbn Arabî'nin ilk hanımı Meryem adını taşımaktaydı.

İbn Arabî daha sonra Doğuya seyahate çıkmıştır. Kuzey Afrika, Tunus ve Mısır'a uğrayarak Mekke'ye gitmiş, oradan Bağdat ve Musul'a uğramış, oradan da Anadolu'ya geçmiştir. Konya'ya yerleşmiş ve burada Sadreddin Konevi'nin dul annesiyle evlenmiş, Sadreddin Konevi'yi (ö: 672 Hicri) yetiştirmiştir. Sonra Malatya'ya uğramıştır, burada tekrar evlenmiştir. Oğlu Sadeddin burada doğmuştur. Daha sonra Şam'a gitmiştir ve Hicri 638'de, Milâdî 16 Kasım 1240'da Şam'da vefat etmiştir. Şam'ın Salihkiye bölgesine, Kasyon dağı eteğine defnedilmiştir. Oğlu Muhammed Sadeddin (H. 617-656) ve Muhammed İmadüddin (ö: H.667) ve kızı Zeynep aynı yerde yatmaktadır.

Kendisinin bildirdiğine göre, İbn Asakir, Ebu'l-Ferec, İbn Cevzi, İbn Sekine, İbn Ülvan Cabir bin Ebu Eyyub gibi elli dört zattan zahirî ilimleri tahsil etmiştir. Ayrıca Şeyh Ebu Medyen el-Mağribî, Cemaleddin Yunus bin Yahya el-Kassar, Ebu Abdullah et-Teyemmi el-Fasî, Ebu'l-Hasan ibn Cami gibi zatlardan batınî ilimleri tahsil etmiştir. *Fusûsü'l-Hikem* ve 37 ciltlik *El-Fütühâtü'l-Mekkiyye* gibi eser-

leri büyüklüğüne birer delildir. Hızır aleyhisselâm'la karşılaşması irfan ehline bilinen bir gerçektir.

Sayıları beş yüze ulaşan eserlerinin birçoğu tasavvufa dairdir. İbn Arabî'nin eserleri hakkında çok geniş kapsamlı bilgiyi Osman Yahya'nın Fransızca olarak hazırladığı iki ciltlik, *L'Historie et la classification de l'œuvre d'Ibn Arabî*, (Ouvrage publié avec mi concours du Centre National de la Recherche Scientifique, Damas, 1964.) adlı eserinde bulmak mümkündür. Burada tekrarlarıyla birlikte 800'den fazla eser hakkında bilgi mevcuttur. Eserlerinin bir kısmı Batı dillerine de çevrilmiştir.

Türkçe'ye çevrilen bazı eserleri:

Füsûsü'l-Hikem

El-Fütûhâtü'l-Mekkiyye

Harflerin İlmi

İlâhi Aşk

Marifet ve Hikmet

Haikat ve Tefekkür

Fenâ Risâlesi

Arzuların Tercümanı

Nurlar Risâlesi

Nurlar Hazinesi

Tedbirât-ı İlâhiye

Şeceretü'l-kevn

Endülüs Sufileri

Ehadiyet Risalesi

Mevakiü'n-Nücüm

Vasiyetler.

YRD. DOÇ. DR. MAHMUT KANIK

1951 yılında Kırşehir’de (Toklumen) doğmuştur. İlk tahsilini köyünde, orta ve lise tahsilini Kayseri İmam Hatip Lisesi’nde, üniversite tahsilini ise Erzurum’da Edebiyat Fakültesi’nde Fransız Filolojisi’nde yapmış ve 1975’te mezun olmuştur. Üniversite yıllarında, Batı Edebiyatı ve Türk Edebiyatı konusunda kendisini yetiştirmeye çalışmış, ayrıca İslâmî İlimler konusunda araştırma ve incelemeler yapmağa gayret etmiştir. Çeşitli liselerde Yabancı Dil öğretmenliği yapmıştır.

1977- 1983 yılları arasında, Bursa Yüksek İslâm Enstitüsü’nde beş yıl boyunca, İslâmî Türk Edebiyatı ve Fransızca dersleri okutmuştur. 1983 yılından itibaren Uludağ Üniversitesi’nde çalışmağa başlamıştır. Eğitim Fakültesi Fransızca Bölümü’nde Fransız Edebiyatı ve Semantik (Anlambilim) dersleri, İlahiyat Fakültesi ve diğer Fakültelerde Yabancı Dil dersleri okutmuştur; hâlen Yabancı Diller Yüksekokulu’nda Yrd. Doç. Dr. Öğretim üyesi olarak görevine devam etmektedir.

Fransızca, İngilizce ve Arapça, Farsça dillerini bilen Yrd. Doç. Dr. Mahmut Kanik üniversite hocalığı dışında edebiyat, sanat ve düşünce ağırlıklı çalışmalar yapmıştır. Çeşitli dergilerde şiirleri de yayınlanan yazar daha çok “mütercim” olarak tanınmıştır. Yazıları, *Diriliş*, *Yedi İklim*, *Hece*, *Bürde*, *İpek Dili*, *Kitap Dergisi*, *Bursa’da Sanat ve Edebiyat*, gibi dergilerde yayınlanmıştır. Eserleri, İnsan Yayınları, İz Yayıncılık, Hece Yayınları gibi tanınmış yayınevlerinde yayınlanmıştır. Hâlen yeni eserler yayınlamaya devam etmektedir.

Başlıca yayınlanmış eserleri:

Yayınlanmış Eserleri:

1. *Güvercin Gerdanlığı Sevgiye ve Sevenlere Dair*, İbn Hazm’dan çeviri, İnsan Yayınları, İstanbul, 1985; 25. baskı, 2015.
2. *İlâhî Aşk*, İbn Arabî’den çeviri, İnsan Yayınları, İstanbul, 1986; 17. baskı, 2015.
- 3.- 4. *Nurlar Risâlesi-İttihadü’l Kevnî Risâlesi*, İbn Arabî’den çeviri, İnsan Yayınları, İstanbul, 1991; 4. baskı, 2006.
5. *Fena Risâlesi*, İbn Arabî’den çeviri, İz Yayıncılık, İstanbul, 1991; 4. baskı 2006.
6. *Arzuların Tercümanı*, İbn Arabî’den çeviri, İz Yayıncılık, İstanbul, 1991; 5. baskı, 2009.
7. *İslâm’ı Anlamak*, Frithjof Schuon’dan çeviri, İklim Yay. İstanbul, 1988; 2. baskı, İz Yayıncılık, İstanbul, 1998; 6. baskı 2013.
8. *İslâm Manevîyatı ve Taoculuğa Toplu Bakış*, René Guénon’dan çeviri, İnsan Yayınları, İstanbul, 1989. 3. baskı, 2016
9. *Modern Dünyanın Bunalımı*, René Guénon, İnsan Yayınları, 2016.
10. *Niceliğin Egemenliği ve Çağın Alâmetleri*, René Guénon’dan çeviri, İz Yayıncılık, 3. baskı, 2012.
11. *Yomous Emrê*, (Fransızca) Necip Fazıl Kısakürek’ten çeviri, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1991.
12. *Marifet ve Hikmet*, İbn Arabî’den çeviri, İz yayıncılık, İstanbul, 1994; 10. baskı, 2013.

13. *İslâm'ın Metafizik Boyutları*, Frithjof Schuon'dan çeviri, İz Yayıncılık, İstanbul, 1996. 2. baskı, 2011.

14. *Harflerin İlmî*, İbn Arabî'den çeviri, Asa Kitabevi, Bursa, 2000; 5. baskı, 2015.

15. *Hızlandırılmış Arapça*, 3. baskı, Emin Yayınları, Bursa, 2015.

16. *Cehennemde Bir Mevsim - Aydınlanışlar*, Arthur Rimbaud'dan çeviri, İz Yayıncılık, İstanbul, 3. baskı 2011.

17. *Allah'ın Resulü Hz. Muhammed*, Anne Marie Delcambre'den çeviri, Yapı Kredi yayınları, İstanbul, 1999; 7. baskı, 2015.

18. *Aziz Kur'an*, Muhammed Hamidullah'tan çeviri (Abdulaziz Hatip ile), Beyan Yayınları, İstanbul, 2000.

19. *Kur'an'ı Kerim Tarihi*, Muhammed Hamidullah'tan çeviri (Abdulaziz Hatip ile), Beyan Yayınları, İstanbul, 2000.

20. *Hakikat ve Tefekkür*, İbn Arabî'den çeviri, Hece Yayınları, Ankara, 2003; 3. baskı, 2009.

21. *İnisiyasyona Toplu Bakışlar I-II*, René Guénon'dan çeviri, Hece Yayınları, Ankara, 2. baskı, 2010.

22. *Vahdet-i Vücûd Meselesi*, Mustafa Fevzî'den çeviri (Fatma Zehra Kavukçu ile), Hece Yayınları, Ankara, 2003.

23. *Dört İklîmden Esintiler*, Hece Yayınları, Ankara, 2003.

24. *İbn Arabî'nin Menâkıbı*, Mehmet Recep Hilmi'den çeviri, Hece Yayınları, Ankara, 2004. 2. Baskı, 2016.

25. *L'homme à la pèlerine noire*, (Fransızca) Necip Fazıl Kısakürek'ten çeviri, Yedi İklim Dergisi, Sayı: 182, Mayıs, 2005, Necip Fazıl Kısakürek Özel Sayısı içinde tam metin hâlinde yayımlandı.

26. *İbn Arabî'nin Günlük Duaları*, Hece Yayınları, Ankara, 2005. 2. Baskı, 2016.

27. *Nurlar Yuvası, (Mişkâtü'l-envâr)*, İbn Arabî'den çeviri. Hece Yayınları, Ankara, 2006.

28. *Müminlerin Kurtuluşuna Dair Kırk Hadis*, Kaşıkçı Ali Rıza'dan çeviri, (Fatma Zehra Kavukçu ile), Hece Yayınları, Ankara, 2006.

29. *İbn Arabî'nin Günlük Duaları ve Şerhi*, Muhammed Nûr el-Arabî'den çeviri. İz Yayıncılık, İstanbul, 2011.

30. *Bilgelik Şiirleri*, Frithjof Schuon'dan çeviri, (Munise Yetim ile) İz Yayıncılık, İstanbul, 2009.

31. *Nokta ve Kalem*, Şuayb Şerefüddin'den çeviri, İz Yayıncılık, İstanbul, 2009.

32. *Muhyiddin İbn Arabî'nin Gavsîyye Risâlesi*, Muhammed Nûr el-Arabî'den çeviri, İz Yayıncılık, İstanbul, 2009.

33. *Extracts From Speeches of R.T. Erdoğan The Prime Minister of Turkey*, (Türkçe'den İngilizce'ye çeviri) Bursa, 2011.

43. *مقتطفات منخطب رجب طيباردوغان رئيس وزراء الجمهورية التركية*. (Türkçe'den Arapça'ya çeviri, Fethiye Baki ile), Bursa, 2011.

35. *Étude des Attitudes des Protagonistes à l'égard des Thèmes de Liberté et de Soumission dans le Théâtre Sartrien*, Emin Yayınları, Bursa, 2015.

Çevirenin Önsözü

Muhyiddin İbn Arabî Hicrî 598'de (Miladî 1201) ilk kez Mekke'ye vardığında ve "Kâinatın kalbi" olan Kâbe'yi tavaf ettiğinde 38 yaşındadır. Gençliğinde bütün Endülüs'ü dolaşmış, daha sonra Doğuya seyahate çıkmıştır. Kuzey Afrika, Tunus ve Mısır'a uğrayarak Mekke'ye gitmiştir. Oradan Bağdat ve Musul'a uğramış, oradan da Anadolu'ya geçmiştir. Konya'ya yerleşmiş, burada Sadreddin Konevî'nin dul annesiyle evlenmiş, Sadreddin Konevî'yi yetiştirmiştir. Sonra, Malatya'ya uğramış, burada tekrar evlenmiş, oğlu Sadeddin burada doğmuştur. Daha sonra, Şam'a gitmiş ve Hicrî 638'de (Miladî 16 Kasım 1240) Şam'da vefat etmiştir. Şam'ın Salihyye bölgesinde, Kasyon Dağı eteğinde medfundur. Oğlu Muhammed Sadeddin (H. 617- 656), öbür oğlu İmamüddin (Ö. 667 H.) ve kızı Zeynep aynı yerde medfundur.

İbn Arabî'nin Mekke'ye gelişi, onun hayatındaki üçüncü dönemin başlangıcı sayılır. 1193'de Kuzey Afrika'ya gitmek üzere Endülüs'ten ayrılır. Tunus'a varır, orada dokuz ay kalır ve Şeyh Abdu'l-Aziz el-Mehdevî ile tanışır. 1200'de yeniden Tunus'a gider. Şeyh'in yanında kalır. İşte, *Fütûhât*'ı ileride Mekke'de yazma niyetine onun yanında girer. İbn Arabî bu hususu *Fütûhât*'ın giriş bölümünde şöyle dile getirir:

«Sonra, Allah selâmet versin; O veli ile birlikteliğimiz onun güzel yurdunda birkaç yıl sonra gerçekleşti. Onunla birlikte dokuz ay ikâmet ettim. Rahat ve güzel bir yaşantı içinde, ruh ve hayal yaşantısı günlerce sürdü. Her birimiz diğere karşı son derece açık, net, saygılı ve hoşgörülü davranıyorduk. Benim bir dostum vardı. Onun da bir dostu vardı. Gerçekten her ikisi de hem çok sadık hem de candan dostlardı. Onun dostu akıllı, bilgili, kültürlü ve kavrayışlı bir şeyhti. Ebu Abdullah el-Murabıt diye tanınıyordu. Onurlu bir kişiliği vardı. Son derece güzel bir ahlâka sahipti. Birçok çalışması vardı. Ayrıca, güzel dostları vardı. Geceleri durmadan Allah'ı tesbih eder, Kur'an okurdu. "Zamanın çoğunda Allah'ı zikrederdi," gizli ya da aleni olarak. Muamelat konularında o bir kahramandı. Ev ya da konak sahibinin kendisine verdiği şeylere karşı anlayışlıydı. Hâlinde insafı, davranışında ölçülüydü. Kendi hakkı olan şeyle kendi hakkı olmayan şeylerin arasını iyi ayırt ederdi.

Benim dostum ise, halis bir ışık, sırf bir nurdu. Habeşistan'lıydı. İsmi Abdullah Bedr'di. Hiçbir kusuru yoktu. Hakkı tanır ve her şeyi ehline teslim ederdi. Hakkı, eli üzerinde tutardı ve Hakkın sınırını aşmazdı. "Temyiz derecesi"ne ulaşmıştı ve "sınavda" başarılı olmuştu. Saf, som altın gibiydi, sözü doğruydu, gerçektir. Sözünde durur, vaadini tutardı. İşte, biz âlemin ve insanın şahsiyetinin üzerinde yükseldiği "dört temel esas" idik.

Biz bu durumdayken, bazı yer değişiklikleri nedeniyle birbirimizden ayrılmak zorunda kaldık. Ben Hacca ve Umreye gitmeye niyetlenmişim. Sonra onun güzel meclisine tekrar dönecektim. Fakat, Ümmü'l-Kura'ya, Mekke-i Mükerrreme'ye varınca, Mekke'yi kuran babamız Halil İbrahim'i ziyaret ettikten; Kubbetu's-Sahra'da ve Mescid-i Aksâ'da namazımı kıldıktan sonra; Efendimi, Âdem oğlunun Efendisini, ihata ve ihşa divanında ziyaret ettikten sonra, Allah Teâlâ "Gaybet"im esnasında kazandığım marifetlerden bazılarını o veliye —Allah uzun ömür versin— tanıtmamı ve "gurbet"im es-

nasında elde ettiğim ilim cevherlerinden ona —Allah onu ikram görenlerden etsin— bir demet hediye sunmamı hatırıma getirdi. Ben de cehaleti, bilgisizliği tamamen ortadan kaldırmak için Hakk'ın ortaya çıkardığı bu eşsiz, emsalsiz kitabı onun için yazdım. Aynı zamanda her saf, temiz dost için ve her sufi muhakkik için; ve Ebu'l-Ganaim İbn Ebi'l-Fütûh el-Harranî'nin azatlı kölesi olan Allah'ın velisi, sevgilimiz, zeki kardeşimiz, hepimizi razı ve hoşnut eden çocuğumuz Abdullah Bedr el-Habeşî el-Yemenî için yazdım. Bu kitabı *Risâletü'l-fütûhâti'l-mekkiyyeti fî marifeti'l-esrari'l-malikiyyeti ve'l-mülkiyyeti* (Malik ve Mülk sırlarının bilinmesine dair Mekke'deki manevi fetihler kitabı) diye adlandırdım. Çünkü bu kitapta yazdığım şeylerin hepsi, ya Kutlu Beytullah'ı, (Kâbe'yi) tavafım esnasında ya da O'nu murakabe etmek için o muazzam Harem-i Şerif'te oturduğum sırada, Allah'ın benim üzerime açtığı manevî fetihler ve ilhamlardır. Ben bu kitabı şerefli bölümlere ayırdım ve en güzel en ince latif manaları orada derince ve genişçe açıkladım. »

Adından da anlaşılacağı üzere, (*Fütûhât*, fetihler, açışlar, aydınlanışlar anlamına gelmektedir) bu eser İbn Arabî'nin 500'den fazla eseri içinde en kapsamlı olanıdır; 560 bölümlük dev bir eserdir. İslâm dünyasının tematik olarak hazırlanmış ilk ve tek ilimler ansiklopedisidir.

İbn Arabî Tunus'tan sonra Kahire'ye gider. O sırada orada kıtlık hüküm sürmektedir. Daha sonra Kudüs'ün güneyindeki Habrun kentine gider. Orada Hz. İbrahim'in mezarını ziyaret eder. Sonra Kudüs'e gelir ve Mescid-i Aksâ'da namaz kılar. Sonra yaya olarak Mekke'ye hareket eder. Medine'ye uğrar. "Kâ'be'nin sırları" nı toplamak için uzun bir süredir hazırlık yapmış olan İbn Arabî, Mekke'ye varışından kısa süre sonra, bu büyük eserini kaleme almaya başlar. Eser aralıklarla yazılmaya devam eder ve 629 yılının Sefer (Miladî 1231 Aralık) ayında, otuz senede tamamlanır. İbn Arabî eserini yeniden gözden geçirmeye karar verir ve ikinci kez yazmaya başlar. Bu ikinci nüshayı, tamamen kendi eliyle yazar ve ölümünden

iki yıl önce, 24 Rebiü'l-evvel 636'da (1238'de) bitirir. 37 cilt tutan bu müellif nüshası, 1274'de öğrencisi Sadreddin Konevî'ye teslim edilir. Bu müellif nüshası nesilden nesile Konya'da Sadreddin Konevî'nin zaviyesinde 20. yüzyıla kadar muhafaza edilir. Tekkeler ve zaviyelerin kapatılmasıyla, eser İstanbul Evkaf Müzesine taşınır. Hâlen orada 1736-1772 numaralarda muhafaza edilmektedir. Osman Yahya *Fütûhât*'ın edisyon kritiğine bu müellif nüshasını esas almıştır. Ancak şu ana kadar bu neşrin sadece on dört cildi çıkabilmiştir.

Biz de bu çevirimizde, bir iki bölüm hariç, Osman Yahya'nın neşrini esas aldık. Paragraf numaraları oradaki numaralara tekabül etmektedir. Orada neşredilmemiş bölümlere de, bütünlük sağlansın diye, her bölüm içinde biz bir paragraf numarası verdik.

Bundan önce *Fütûhât*'ın Kahire'de üç kez neşri yapılmıştır: Birincisi, 1274 H/1857-1858 M yılında Emir Abdü'l-Kadir el-Cezâirî'nin inisiyatifiyle yapılmış ve finansmanı onun tarafından karşılanmıştır. İkincisi, 1293/1876'da yapılmıştır. Bu son baskısının fotomekanik yoluyla bir diğer baskısı da 1970'te Beyrut'da yapılmıştır.

Fütûhât'ın bazı bölümleri İngilizce ve Fransızca'ya çevrilmiştir. Michel Chodkiewicz bunları bir araya toplamış, bir önsöz ve giriş yazısı ilavesiyle yayınlamıştır. (İbn Arabî, *Les Illuminations de la Mecque*, Ed. Sindbad, Paris 1988). Ayrıca, Michel Valsan *Fütûhât*'ın bazı bölümlerini Fransızca'ya çevirmiş ve bunlar *Études Traditionnelles* dergisinde yayınlanmıştır. Bundan başka Maurice Gloton *Fütûhât*'ın 178. bölümünü *Traité de l'amour* adıyla Fransızca'ya çevirmiştir (Albin Michel, Paris 1986).

Fütûhât'ın 148. bölümü M. J. Viguera tarafından İspanyolca'ya çevrilmiştir (Madrid, 1977). Türkçe'de ise, *Fütûhât*'ın son bölümü (560. Bab) 1287 H/1867 M.'de Maltepe Hastane Müdürü Kaymakam Osman Bey tarafından çevrilmiştir "Hastane-i Mezbûre Matbaasında birinci defa tab ve temsil olunmuştur. Fiyatı bir aded beyaz mecediyedir. Bu çevirinin

adı, *Vesayâ-i enbiya ve evliyâ ve nesayih-i ulemâ ve hukema'*dır. Aynı bölüm bizim tarafımızdan da kısmen çevrilmiştir. Ayrıca, Naim Erdoğan tarafından da çevrilmiştir (*Fütûhât-ı Mekkiyye'den Altın Sayfalar*, Pamuk Yay, İstanbul, tarihsiz). Sela-haddin Alpay *Fütûhât'*ın bazı bölümlerini çevirmiştir (*Fütûhât-ı Mekkiyye*, Şakir Hoca Kitabevi, İstanbul, 1986). İbrahim Aşkî Tanık da *Fütûhât'*ın bazı bölümlerini Türkçe'ye çevirmiştir (*Tasavvuf*, Türkiye Ticaret Matbaası, İstanbul, 1955). Prof. Dr. Nihat Keklik otuz bölüm hâlinde *Fütûhât'*ın bir taramasını yapmıştır. Bu, oldukça önemli bir çalışmadır: *El-Fütûhât el-Mekkiyye*, Kültür Bakanlığı Yay. Ankara, 1990. Son olarak *Fütûhât'*ın 178. bölümü bizim tarafımızdan çevrilmiştir: (*İlâhî Aşk*, Çev. Mahmut Kanık, İnsan Yay. 1. baskı 1988; 10. baskı 2005, İstanbul). Ayrıca, İbn Arabî'nin bazı risâleleri ve bir şiir kitabı tarafımızdan çevrilmiştir: *Nurlar Risâlesi, İttihâdü'l-kevnî* (İnsan Yay. İstanbul, 1991); *Fenâ Risâlesi, Arzuların Tercümanı* (İz Yayıncılık, İstanbul, 1991).

Elinizdeki kitapta ise, *Fütûhât'*ın Osman Yahya neşri ni esas alarak ilk üç cüzün ayrıca 20. babın; Beyrut baskısını esas alarak da 177. babın, 166. babın, 558. babın el-Hakîm bölümünün ve 420. babın çevirilerini okuyucularımıza sunuyoruz.

Bu bölümleri üç ana noktada toplamamız mümkündür. Bunlar, *İlim, Marifet (İrfan) ve Hikmet* konularıdır. Dileğimiz, bu önemli üç konunun anlaşılıp kavranılmasıdır; modern çağda mecraından saptırılmış olan bu temel konuların yeniden aslı konumlarına döndürülmesidir.

Birinci Cüzde, varoluşla ilgili hakikat, varlığın neşeti, kâinatın oluşu, Hakikat-ı Muhammediyye gibi konular ele alınmıştır. Müellif burada eserini niçin ve kim için yazdığını belirtmektedir. Bu bölüme *sebeb-i telif* adı verilebilir. Bu bölümde, bu büyük eserini ithaf ettiği Şeyh Abdü'l-Aziz el-Mehdevî'yi uzun bir şiirle anlatmakta, onun şahsiyetinin tablosunu çizmektedir.

İkinci Cüzde, *Fütûhât'*ın 560. babının bir listesi sunulmaktadır. Bütün babların bu şekilde birarada sunulması, eserin bir

özetini de teşkil etmektedir. Bununla okuyucunun *Fütûhât*'ın içeriği ve kapsamı hakkında bir fikir sahibi olmasını amaçlamaktayız. Temennimiz, *Fütûhât*'ın bütün bablarının Türkçe'ye aktarılmasıdır. Ancak bizim şu anda yaptığımız, eserin sadece birkaç bölümünü okuyucumuza sunmaktan ibarettir. Bu bab kendi içinde altı ana bölüme (Fasıl) ayrılmaktadır, şöyle ki:

1. Bölüm; Marifetler (73 bölüm),
2. Bölüm; Muameleler (116 bölüm),
3. Bölüm; Hâller (80 bölüm),
4. Bölüm; Menziller (114 bölüm),
5. Bölüm; Münazeleler (78 bölüm),
6. Bölüm; Makamlar (99 bölüm).

Birinci bölümde, İbn Arabî temel öğretisini ortaya koymaktadır. Bu bölüm onun öğretisinin ve Varlık görüşünün teorik yanını oluşturmaktadır. İkinci bölümde, Hakikat yolcusunun manen ilerlemesi ve şahsî olgunluğunu sağlaması için gerekli olan muameleleri anlatmaktadır. Üçüncü bölümde, sufinin geçmesi gereken hâller ve Hakk'a doğru yükselirken karşılaşacağı durumlar söz konusu edilmektedir. Dördüncü bölümde, manevî menziller, duraklar ele alınıyor. Sufi bu menzillerden birer birer geçmek zorundadır. Beşinci bölümde, Hakikat yolcusunun Sevgili'yle yüz yüze buluşacağı yerler ve ruhun Sevgili'yle buluşması anlatılıyor. Ruh Köşkünü ve Yitik Cenneti yeniden bulmak için, insanın göğüslemesi gereken büyük bir savaştır bu. Son bölümde sufi, varlığın yüksek makamlarına, mükemmelliğin nihaî aşamalarına ulaşır.

Üçüncü Cüzde, ilimlerin mertebeleri, nebevî ilim ve nazârî ilim, ayrıca, hakikat ehlinin bildiği ilimler ele alınmaktadır. Bunlar yedi çeşit ilimdir. İbn Arabî bu yedi ilmi "*Marifet Makamı*" adlı bölümde ayrıntılı olarak ele alıp incelemiştir. Bu yedi ilimden birincisi, Hakikatler ilmidir. İkincisi, eşyada Hakk'ın tecellisiyle ilgili olan ilimdir. Üçüncüsü, Hak Teâlâ'nın mükellef kullarına şeriatların diliyle hitap etmesiyle

ilgili olan ilimdir. Dördüncüsü, varoluş içindeki mükemmellik ve noksanlıkla ilgili olan ilimdir. Beşincisi, içerdiği hakikatler bakımından insanın kendini tanımasıyla ilgili olan ilimdir. Altıncısı, hayal ve hayalin bitişik (muttasıl) ve ayrı (munfasıl) âlemiyle ilgili ilimdir. Yedincisi, ilâçlar ve hastalıklarla ilgili olan ilimdir. İşte, bu yedi çeşit ilmi tam olarak bilen kimse, “*marifet*” diye adlandırılan şeyi elde etmiş olur. Böylece, “*arif*” sıfatını elde eder. İbn Arabî burada “*Arifin sıfatları*” diye geniş bir bölüm ayırmış ve orada arifin sıfatlarını uzun uzadıya anlatmıştır.

Daha sonra, “*Hikmet Makamı*” sunuluyor. Burada hikmetin ne olduğu; ilimle ilişkisi ve mahiyeti ayrıntılı biçimde ortaya konuluyor. Çevirimiz, makamlarla ilgili bir bölümle ve “*Hz. İsa ile ilgili ilim*” bölümüyle sona ermektedir. Burada, Harflerin ilmi, Rahman’ın Nefesi, İsa Ruhullah, insandaki ilâhî sır, Cehennem ehlinin durumu gibi konular ele alınmaktadır.

Çeviriyi tamamen metne sadık kalarak yapmaya çalıştık. Âyetlerin sure ve numaralarını parantez içinde belirttik. İlim ve irfan ehline faydalı bir hizmet olacağı düşüncesi bizim için önemli bir teşvik unsurudur. Yüce Allah’tan hata ve kusurlarımızın bağışlanmasını dileriz.

Başarıya ulaştıran yalnızca O’dur!

Mahmut Kanık